

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.11 (3419) ●

● ЧАЦВЕР, 19 САКАВІКА, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Вершы для сяброў
Сорак гадоў таму ўраджэнец Гомельшчыны Віталь Бартохаў пачаў працаваць на ніве культуры — і цяпер застаецца на ёй **Стар. 2**

Прыцягненне Бацькаўшчыны
Нататкі з 15-гадовай гісторыі Беларускай абшчыны Львоўскай вобласці **Стар. 3**

Талент родам з Поразава
Яўген Паплаўскі пачаў узыходжанне ў свет музыкі з прыгожага мястэчка на Гродзеншчыне **Стар. 4**

СТЫЛЬ ЖЫЦЦЯ

Сям’я, багатая на песні

Беларускі гурт з Цюмені адзначыў 10-гадовы юбілей сольным канцэртам

“Вядуць шляхі ад роднага парога —/ І ўсюды песні матчыны пяю./ Куды б мяне ні павялі дарогі,/ Я праслаўляю родную зямлю.” Гэтыя шчымыя словы сталі лейтмотывам канцэрта сямейнага вакальнага гурта беларускай песні “Спадчына”, якім кіруе Марыя Піскун. Святочная дэя праходзіла ў Палацы нацыянальных культур “Будаўнік” у плыні Дзён беларускай культуры і прысвячалася юбілею ансамбля. Праграму канцэрта склалі Вера Піскун, студэнтка Екацярынбургскай акадэміі сучаснага мастацтва, і яе маці, кіраўніца гурта. Вялі канцэрт сёстры Вера Піскун і Надзея Падкарытава.

Краналі душу песні “Зямля беларуская”, “Дзе б я ні ехала, дзе б ні ішла”, “Цячэ вада ў ярком”, “Цячэ рэчка каламутна” ды іншыя. А як хораша слухаць сямейныя дуэты! Першы — гэта “Сястрыцы”: Вера і Надзея. У другім Надзея спявала з маці, Марыяй Іосіфаўнай. А яшчэ Надзея так душэўна выканала “Белую Русь”, што слёз было не стрымаць. Вядомую ў беларусаў-самаходаў гісторыю, якая запісана як прыпавесць “Пра Свечку”, чытала дачка Надзеі Ангеліна Падкарытава, лаўрэат дзіцячага конкурсу “Вясёлка”. Увогуле ж кожны канцэртны нумар быў сагрэты любоўю да Беларусі, да сям’і. Пад час дзеі ішлі слайды з Белаўскай пушчы, Паазер’я, Палесся: нескануемая прыгажосць прыроды зачароўвае.

Такі цяпер склад у сямейнага вакальнага гурта беларускай песні “Спадчына”

Як і сама беларуская культура, мова — тая духоўная вытока, з якіх бярэ пачатак “Спадчына”.

Удала ўпісаліся ў песенную плынь і нумары харэаграфічнага гурта “Акварель” — то былі “Полька-трасуха” і “Беларускі карагод “Майстрых””. І Вера Піскун каларытна выканала індыйскі танец “Джын са жбана”. Адкуль такое захапленне? Аказваецца, яно перадалося ад маці, у якой даўні інтарэс да індыйскай культуры. Як невялічкі міні-спектакль глядзеўся

“Вальс франтавой сястры” — Вера спявала яго ў пілотцы, вайскавай форме, з пласцінкай у руках. Дарэчы, артысты казалі глядачам: песні спяваем тая, што падабаюцца, што па душы. Крытэрыі адбору — “Калі мурашкі па спіне бягуць — значыць, песня наша”. Касцюмы беларускія шылі-вышывалі самі, скарыстоўваючы народныя доўдзед, у тым ліку і бабулін ручнік, з якога “знялі” ўзоры. Цяпер, дарэчы, “Спадчына” чакае сцэнічныя абноўкі: ужо заказаны.

Шматлікія ўзнагароды — а гэта дыпломы, граматы ўсіх членаў сям’і — сведчаць, што “Спадчына” — з’ява ўнікальная. Вера Піскун, напрыклад, не раз перамагала на фестывалі-конкурсе “Віват, Расія!”, хораша выступала на абласных фестывалах “Паміць” і “Дзмітрыеўская субота”. Студэнтка і спявае, і танчыць, і праграмы вядзе, выдатны арганізатар: усё лепшае ўзяла, радуецца мама, ад усіх папярэдніх пакаленняў.

→ **Стар. 2**

З КРЫНІЦ НАРОДНЫХ

“Цаглінкі” з глыбінкі

Фальклорны калектыў пад незвычайнай назвай вядомы не толькі на Беласточчыне

Нехта можа здзівіцца: адкуль у польскага мастацкага калектыву, які мае ў рэпертуары шмат народных беларускіх песень, такая “прамысловая” назва? Артысты-самадзейнікі пад час нядаўніх выступленняў у Мінску адкрылі сакрэт. Аказваецца, раней у Старым Ляўкове, цяпер гэта Падляскае ваяводства Польшчы, рабілі будаўнічую кераміку. А калі рабочыя і адміністрацыйныя працаўнікі таго прадпрыемства, а таксама мясцовыя настаўнікі і лекар, падлеткі і пенсіянеры ў 1976-м стварылі спеўны гурт, выраслі назваць яго: “Цаглінкі”. Арыгінальна! У рэпертуары былі старадаўнія песні. І паколькі Старое Ляўкова — на этнічна-культурным памежжы, то

ўслед за беларускімі ды польскімі спевамі пачалі выконваць украінскія, рускія. Калектыў мяняўся, рэпертуар папаўняўся новымі, вярнутымі з забыцця творами.

Цяпер у фальклорным ансамблі, расказвалі госці, 24 аматары народнай песні. Спяваюць “прыгожымі, натуральнымі галасамі”. Кіруе самадзейнымі артыстамі Мікола Мязэнны, вядомы на Падляшшы і за яго межамі музыка-акардэаніст, знаўца фальклору. Амаль за 40 гадоў існавання “Цаглінкі” далі больш за 800 канцэртаў: майстар-класы і фестывалі, конкурсы, святы, абрадавыя дзеі...

За майстэрства, згадвалі госці Мінска, яны маюць мноства ўзнагарод — гэта дыпломы, у тым ліку і ад Міністра культуры Польшчы, кубкі, ганаровыя гра-

маты. У 2010-м “Цаглінкі” занялі першае месца на Агульнапольскім фестывалі ў Быдгашчы, у 2011-м — ушанаваны калектыўным знакам “За заслугі перад польскай культурай”, у 2012-м — атрымалі Гран-пры XV Агульнапольскага мастацкага агляду творчасці самадзейнікаў старэйшага пакалення. А потым і на XVI аглядзе занялі другое месца, таксама ганаровае. Багаты рэпертуар, віртуознасць і адухоўленасць, нават харызматычнасць, з якой выконваюць артысты са Старога Ляўкова народныя песні, зачароўваюць многіх слухачоў.

Калектыў часта выступае не толькі ў Польшчы, але і ў Беларусі, Літве, Украіне. І не пералічыць беларускія гарады і мястэчкі, у якіх пабывалі гэтыя стараляўкоўцы. Выступалі на X Рэспубліканскім

Гурт “Цаглінкі” са Старога Ляўкова

фестывалі нацыянальных культур у Гродне, у пансіянаце-курорце “Рудня” і пансіянаце “Юнацтва” на Міншчыне, на свяце “Крыніца — грыбоў сталіца” ў Шарашове Пружанскага раёна, на III абласным экафестывалі “Гамоняць пушчы беларускія...” у Свіслачы, у дамах для састарэлых... Разам з беларускім гуртом “Вербіца” далі канцэрт у Мінску

Ірына Лемцюгова, супрацоўніца Інстытута культуры Беларусі

ВЕСТКІ

Лясы ўдзячнай памяці

Сёлетняя акцыя “Тыдзень лесу-2015” будзе прысвечана 70-й гадавіне Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне

Удзельнікі ўсёбеларускай акцыі з 28 сакавіка па 4 красавіка будуць высаджваць дрэвы ў гонар воінаў-вызваліцеляў. Пра тое паведамліў у прэс-службе Міністэрства лясной гаспадаркі. Прыняць удзел у патрыятычнай справе запрашаюцца ўсе жадаючыя. У лясгасах можна будзе пасадзіць дрэвы, стварыць памятную алею ці закладзіць дэндропарк. Кожны зможа выбраць, якім чынам далучыцца да прымнажэння лясных багаццяў Беларусі. Будучы і пасадчыня матэрыялы, і прылады працы.

У арганізацыях Мінлясгаса, вядома ж, ёсць свае сілы і сродкі, каб належным чынам ахоўваць і ўзнаўляць лясы. Але дзякуючы акцыі да “зьялёнага сябра” прыцягваецца ўвага грамадскасці. Бо лясы — гэта не толькі дар прыроды, але і вынік цяжкай працы, які варты павагі. Акцыя дае магчымасць пазнаёміцца з лясной гаспадаркай, даведацца, як ствараюцца і аберагаюцца лясы.

Ужо рыхтуюцца да прыёму ўдзельнікаў акцыі каля 2 тысяч аб’ектаў ва ўсіх рэгіёнах Беларусі — іх пералік будзе размешчаны на сайце Мінлясгаса 23 сакавіка. Днямі пачнецца і рэгістрацыя ўдзельнікаў Тыдня лесу. Летась, дарэчы, у акцыі паўдзельнічала больш за 50 тысяч добраахвотнікаў, з іх дапамогай было пасаджана звыш 70 мільёнаў дрэў.

СУПЛЯМЕННІКІ

Вершы для сяброў

Сорак гадоў таму ўраджэнец Гомельшчыны Віталь Бартохаў пачаў працаваць на ніве культуры — і цяпер застаецца на ёй

Юлія Букель

“Хачу быць краўцом”, — пісаў у сачыненні вучань Струкаўскай школы Буда-Кашалёўскага раёна Віталь Бартохаў. Маці ж яго, Паліна Якаўлеўна, была швачкай на ўсю вёску. Прыдумляла фасоны, магла стварыць любое жаночае ўбранне. У сям’і Бартохавых яшчэ прыгожа спявалі. Віталь удзельнічаў у конкурсах чытальнікаў, пастаноўках. Таму пасля школы, яшчэ ў сярэдзіне 70-х, са Струкоў паехаў у Мінск: вучыцца на акцёра. Спазніўся, праўда, з падачай дакументаў, але даведаўся, што можна ж вучыцца і на рэжысёра. Папрацаваўшы год, падаўся на аддзяленне кіраўнікоў самадзейных тэатральных гуртоў. Пасля вучобы працаваў на Гомельшчыне, затым па сямейных абставінах пераехаў у Крым, у пасёлак Партэніт. Ён і цяпер загадвае клубам у Алушце, у санаторыі “Залаты колас”. А яшчэ ўзначальвае ў Алушце культурна-асветніцкае таварыства “Сябрына”.

“Калі ўпершыню пабываў на магіле Максіма Багдановіча ў Ялце, то пачаў больш цікавіцца яго лёсам, творчасцю, якая мне вельмі да душы, — расказвае зямляк. — Жыццё паэта-класіка, які рос удалечыні ад роднай зямлі — прыклад таго, як трэба любіць Бацькаўшчыну. Мы адзначаем усе памятныя даты, звязаныя з жыццём Максіма Багдановіча. Хораша адзначалі яго 120-я ўгодкі, былі і госці з Беларусі. Упершыню ў Сімферопалі правялі выставу “Беларускі вянок”, прысвечаную 100-годдзю з часу выдання зборніка

Віталь Бартохаў (справа) з сябрамі на Шостым з’ездзе беларусаў свету. Мінск, ліпень 2013 г.

“Вянок”.

Сям’я заўсёды падтрымлівае Віталі Мікалаевіча ў яго задумках. Дзякуючы родным ён летась увосень і “атрымаў у падарунак” двухтыднёвыя канікулы ў Беларусі. Быў удзельнікам другога Фэсту мастацтваў беларусаў свету. “Прыемна, што 40-годдзе творчай дзейнасці адзначаю ў Мінску, — казаў мне госць з Крыма. — Гэта сімвалічна для мяне. Значыць, буду і далей працаваць, паказваць гасцям Крыма, наколькі прыгожая, сакавітая, мілагучная беларуская мова. Нафэсцезнаёміўся з многімі гуртамі, абмяняліся адрасамі — думаю, што кантакты прадоўжацца”. Віталю Мікалаевічу ўдалося завітаць і

ў родную Струкаўскую школу: там збіраліся яго аднакласнікі, настаўнікі. На другі дзень таго свята яны ўсе разам выехалі ў лес. І сярод родных дубоў, бяроз госць з Крыма чытаў для сяброў прыгожыя беларускія вершы.

Што для яго беларушчына? Гэта, па сутнасці, аснова жыцця. “Калі пчыра, як працаўнік культуры адбыўся я дзякуючы беларускасці, — прызнаецца. — Нашы абрады, песні, традыцыі, рушнікі, поцілкі, роднае слова — на тым грунтуецца мая праца. Цяну вышыванья, а таксама тканья рэчы. Ніводнае свята ў нас не абыходзіцца без іх”. І роднае ён бачыць здалёк. Аднойчы, казаў, у Крыме на пры-

пынку краем вока заўважыў саматканую рэч. Спачатку прайшоў міма, потым вярнуўся: штосьці роднае. Аказалася, гаспадыня прыгожай сурвэты — з роднай яму Буда-Кашалёўшчыны.

Віталь Бартохаў цяпер — нязменны вядучы розных мерапрыемстваў у Алушце, удзельнік многіх фэстаў і конкурсаў, дзе спявае песні, чытае вершы. Мае шмат перамог і ўзнагарод. А самая значная для яго першая: у 1982-м у Гродне на рэспубліканскім конкурсе чытальнікаў, прысвечаным 100-м угодкам Янкі Купалы і Якуба Коласа, ён стаў лаўрэатам, атрымаў дыпломам II ступені.

Вялікі скарб Віталі Бар-

тохава — два тоўстыя сшыткі з запісамі народных песень з вёскі Струкі і суседніх. Марыць усё гэта апрацаваць належным чынам ды выдаць з нотамі, а то і кампакт-дыскамі ў запісах. А ў вольны час любіць гагаваць: у апошні прыезд у Мінску купіў кулінарную кніжку “Дранікі”.

Спявак, чытальнік, старшыня беларускай суполкі, муж, бацька, дзядуля — усё гэта ён, спадар Віталь. Любіць людзей, Бацькаўшчыну, і таму, поўна, яму шмат што ўдаецца. “Тварыць дабро, несці іншым радасць, прыгажосць — крэда майго жыцця, — гаворыць супляменнік. — Такая ўжо мая праца: рабіць людзей хоць крыху шчаслівейшымі”.

ВЕСТКІ

Электронны мемарыял Віцебшчыны

Кацярына Князева

У “Кнігу памяці грамадзян, якія загінулі пры абароне Айчыны” па Віцебскай вобласці, унесена амаль 100 тысяч прозвішчаў

Электронная кніга памяці загінулых у час Вялікай Айчыннай вайны па Віцебскай вобласці ўвесь час папаўняецца. Пра тое расказала Ірына Шышкова, дырэктар Віцебскага абласнога музея Героя Савецкага Саюза Міная Шмырова (бацькі Міная).

На базе музея дзейнічае Цэнтр па пошуку і ўвечаванні памяці загінулых пад час вайны. Там і ствараецца банк даных. “У электроннай базе, адкрытай для агульнага доступу на сайце музея <http://shmyrov.museum.by/node/33938>, змешчаны спісы загінулых па пці катэгорыях, — адзначыла Ірына Шышкова. — У спісах больш за 97 тысяч прозвішчаў з поўнымі дадзенымі пра загінулых. Пададзена, прыкладам, месца прызыву салдата, воінскае званне, месца пахавання і г. д. Сёлета ў картатэку ўключана амаль 20 тысяч прозвішчаў. Спісы можна паглядзець, перайшоўшы з галоўнай старонкі сайта на старонку “Інфармацыя”.

Усяго, паводле дадзеных Міністэрства абароны, на тэрыторыі Віцебскай вобласці загінулі і пахаваны больш за 390 тысяч вядомых і невядомых воінаў. Таму пошукавая і архіўная дзейнасць працягваецца, а спісы пастаянна папаўняюцца. Электронная кніга памяці не дублюе, а ўдакладняе існуючыя хронікі “Памяць”, у якіх дзякуючы новым тэхналогіям знаходзяцца недакладнасці і прабелы.

СТЫЛЬ ЖЫЦЦЯ

Сям’я, багатая на песні

(Заканчэнне. Пач. на стар. 1)

Ангеліна Падкарытава — лаўрэат міжнароднага фэсту “Адкрытая Еўропа”, пераможца конкурсу дзіцячай творчасці “Рознакаляровы свет” у намінацыі “Фатаграфія ў нацыянальным касцюме”. А Надзея Падкарытава закончыла музычную школу па класе цымбалаў, лёгка можа расклаці любую песню на галасы. І, нарэшце, самыя паважаныя ў ансамблі Мікалай і Марыя Піскуны маюць медаль “За любоў і вернасць” ды многія іншыя ўзнагароды.

Гурт “Спадчына”, у складзе якога спяваюць бацькі, дзеці і ўнукі, створаны ў 2004-м у горадзе Лангепасе, дзе ў той час жылі беларусы-перасяленцы. Упершыню Піскуны выйшлі на сцэну з песняй “Ой, ляцелі гусі з броду”. Цяпер у складзе гурта,

акрамя згаданых галавы сям’і Мікалая Піскуна, ягонай жонкі Марыі, іх дачок Веры і Надзеі, унучкі Ангеліна, яшчэ і ўнукі Мікалай Піскун-малодшы, Аляксей Падкарытаў. Юнай Марыіцы ўсяго 4 гады, але і ў яе ёсць месца ў гурце: малая проста прыкоўвае да сябе ўвагу публікі.

Шмат цёплых слоў пачула Марыя Іосіфаўна, мастацкі кіраўнік, пачынальніца “Спадчыны”. Само знаёмства з гэтай мудрай жанчынай натхняе, стварае пазітыўны настрой. Слухаючы яе, лепш разумееш глыбокі сэнс словаў пра сілу роду, сям’і. На канцэрце “Спадчыны” ў Цюмені быў поўны аншлаг. Шмат ганаровых гасцей, добрых слоў, кветак, грамад, падарункаў... Значыць, за дзесяць гадоў нямаю добрага зроблена! А як ацэньваюць

дзейнасць гурта супляменнікі? “Наша “Спадчына” — упрыгажэнне беларускай суполкі, — гаворыць старшыня Цюменскай абласной грамадскай арганізацыі “Нацыянальна-культурная аўтаномія “Беларусь” Сяргей Яфімчык. — Гэтыя прыгожыя людзі пашыраюць нашу беларускую культуру, традыцыі беларусаў, шмат робяць для станоўчага іміджу Беларусі ў Расіі, спрыяюць паразуменню паміж супляменнікамі, ды і людзьмі іншых нацыянальнасцяў”.

Як вядома, у тым ліку і з публікацыяй у “Голасе Радзімы”, гурт актыўна ўдзельнічае ў гарадскіх, абласных, міжнародных фэстах і конкурсах. У сям’і любоў да беларускай песні, культуры, традыцый перадаецца з пакалення ў пакаленне. У Цюмень

сям’я пераехала тры гады таму — з Лангепаса, горада, які ў савецкі час будавалі беларусы. Цяпер Піскуны-Падкарытавы ў Цюмені ўжо свае, іх палюбілі глядачы: што ні выступ, то поспех. І жыццё ў пасёлку Пляханавы, дзе сям’я наладжвае побыт, змянілася на вачах. Цяпер там праходзяць вулічныя свята. Усе разам святкуюць Каляды, адзначаюць Гуканне Вясыні, Купалле, Юр’я, Вялікдзень, Багач... Сцэнарый артысты пішучы самі — з улікам як даўніх беларускіх традыцый, так і мясцовых абставін. На святах абавязкова ёсць гульнявая, канцэртная, тэматычная праграма. Нездарма жыхары Пляханавы кажуць: так цікава яны яшчэ не жылі.

А пра што мараць самі артысты? Марыя Іосіфаўна разважае: “Кожны чалавек, які

Марыя Піскун — кіраўніца гурта “Спадчына”

ўзрошчвае ў сваім сэрцы любоў да зямлі, на якой нарадзіўся, які ўбірае і ўвасабляе ў сваім жыцці традыцыі продкаў, становіцца больш моцным, больш мудрым. Любячы сваё, роднае, з павагай пачынаеш ставіцца і да прадстаўнікоў іншых народаў, жывеш з імі ў дружбе. А з песняй усюды лягчай, асабліва ўдалечыні ад Бацькаўшчыны. Песня дапамагае нам у працы і на адпачынку, і ў цяжкія хвіліны. Ідзем

куды — спяваем у два галасы, працуем на агародзе ці бульбу чысцім — таксама... Няма ніводнага свята, каб абышліся без песні. І ёсць у нас светлая мара: выступіць з канцэртаў у роднай Беларусі. Мы з мужам, дарэчы, ўраджэнцы Бабруйшчыны, роднасныя сувязі ніколі не гублялі — цяпер хачелася б усталаваць і песня творчыя кантакты”.

Людміла Бакланова, г. Цюмень

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Прыцягненне Бацькаўшчыны

Нататкі з 15-гадовай гісторыі Беларускай абшчыны Львоўскай вобласці

Сёлета 8 студзеня Беларускай абшчыны Львоўскай вобласці адзначыла 15-гадовы юбілей. Пра тое, як ішло станаўленне суполкі, я ўжо раскажы ў пазамінулым нумары газеты (“Голас Радзімы”, 5.03.2015). Аналізую шлях, які пройдзены, і раблю выснову: у тым, што і цяпер у абшчыны шмат цікавых спраў, што яна баявая і жыццяздольная, заслуга многіх актывістаў. Мы здолелі правільна размеркаваць абавязкі, падключыць да грамадска карыснай працы сотні супляменнікаў. На мой погляд, не варта кіраўнікам суполак за ўсё брацца самім, як не варта і спадзявацца, што ўсё неяк “само зробіцца”.

Пагартваем далей старонкі летапісу нашай абшчыны.

2009 год. У абшчыне — каштоўнае папаўненне. Далі згоды і сталі членамі савета суполкі архіепіскапа Львоўскага і Галіцкага Аўгустын і Ганаровы консул Беларусі ў Львове Ігар Драцяк. Іншыя супляменнікі былі таксама абраны ў савет абшчыны. У прыватнасці, галоўрэдам газеты “Весткі з Беларусі” стаў Вячаслаў Баровіч. З ім разам мы ў ліпені былі ў Кіеве дэлегатамі з’езду Усеўкраінскага саюза беларусаў. Крыху раней ад беларусаў Украіны мяне, як старасту абшчыны Львоўшчыны, абралі членам Кансультаўнага савета па справах беларусаў замежжа, што ўтварыўся пры Мінікультуры Беларусі. Я ўдзельнічаў у яго працы 25 чэрвеня ў Мінску. Дэлегацыя абшчыны была на этнафэсце “Чыстыя вытокі Буга”, — ля вытокаў ракі, у сяле Верхнебуж Залачоўскага раёна Львоўшчыны. Там збіраліся мастацкія гурты і дэлегаты ад Украіны, Беларусі, Польшчы, выступаў знакаміты ансамбль “Песняры”.

Пачалі ў 2009-м дзейнічаць пагадненні з землякамі, і дэлегацыя ганцавіцкага райвыканкама Брэстчыны наведвала нашу суполку. Тады ж госці падпісалі дагавор аб дружбе, супрацоўніцтве, абмене досведам працы і ўсталяванні гандлёва-эканамічных сувязяў з Самбарскім райвыканкамам Львоўшчыны. Дэлегацыю прымаў уладка Аўгустын. У той жа год больш за 20 актывістаў абшчыны наведвалі Пачаеўскую лаўру (Тэрнопальская вобласць), мы шмат, грунтоўна працавалі і дзеля правядзення Гандлёва-прамысловай выставы-кірмашу Беларусі ў Львове.

2010 год. Знакавая падзея года — мой удзел у працы чацвёртага Усебеларускага сходу народных прадстаўнікоў у Мінску. Ён праходзіў у снежні ў Палацы Рэспублікі, было каля трох

ІГАР САВОСЦЕНКА

Хор “Белая Русь” — адзін з самых удалых творчых праектаў Беларускай абшчыны Львоўскай вобласці

тысяч прадстаўнікоў Ураду і іншых галін улады, дэлегатаў з усіх рэгіёнаў краіны. Прыемна, што і супляменнікаў з замежжа Бацькаўшчына паклікала.

2011 год. Па запрашэнні Міністра культуры Беларусі хор абшчыны “Белая Русь” паўдзельнічаў у Першым Міжнародным фестывалі мастацтваў беларусаў свету. 18 нашых харыстаў былі ў Беларусі з 6 па 8 ліпеня, у тым ліку і на XX міжнародным фэсце “Славянскі базар у Віцебску”.

Прадаўжаюцца стасункі з беларускімі сябрамі-партнёрамі. У прыватнасці, па персанальным запрашэнні старшыні Ганцавіцкага райвыканкама (Брэстчына) мы з уладкамі Аўгустынам удзельнічалі ў святкаванні Дня беларускага пісьменства ў Ганцавічах. Клапоціцца і Пасольства, каб не парываліся нашы сувязі з Бацькаўшчынай: па яго запрашэнні Вячаслаў Баровіч з актывістамі беларускіх суполак шасці абласцей Украіны 11-13 кастрычніка наведвалі Мінскую і Гомельскую вобласці. Дарэчы, у той год двойчы сустракаліся з членамі абшчыны Пасол Беларусі ва Украіне Валянцін Вялічка і Ганаровы консул Беларусі ў Львове Ігар Драцяк. А пад канец года нас з намеснікам старасты абшчыны Рыгорам Осіпавым запрасілі на Міжнародную навукова-практычную канферэнцыю “20 гадоў без СССР — СНД — Еўразійскі саюз”, якая праходзіла на тэрыторыі Нацыянальнага парку “Белавежская пушча”. Удзельнічалі навукоўцы, палітыкі, дыпламаты, грамадскія дзеячы і прадстаўнікі СМІ многіх краін.

2012 год. У ліпені праваслаўная абшчына Львоўшчыны шырока адзначыла 60-я ўгодкі архіепіскапа Львоўскага і Галіцкага Аўгустына, а таксама Дзень памяці яго нябеснага апекуна блажэннага Аўгустына. Мы ганарымся, што вядомы духоўны лідар — наш земляк-беларус, сябар савета абшчыны. Цяпер

ІГАР САВОСЦЕНКА

Абшчына прымае дэлегацыю з Беларусі. Лістапад 2013 г.

уладка Аўгустын служыць мітрапалітам Белацаркоўскім і Багуслаўскім у Кіеўскай вобласці, падтрымлівае з суполкай добрыя стасункі. У верасні я паўдзельнічаў у заснаванні “Канфедэрацыі беларусаў памежжа”, новай міжнароднай грамадскай арганізацыі. Быў запрошаны ініцыятыўнай групай беларусаў Літвы і Латвіі. Падпісалі ўстаноўчыя дакументы ў літоўскім Вісагінасе. Ад Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі ды Украіны, з якімі Беларусь мае агульныя межы, запрасілі па адным дэлегаце. Усе пытанні загадзя ўзгаднілі з міністэрствамі замежных спраў Літвы і Беларусі. Я абраны сустаршыняй праўлення арганізацыі. Меў магчымасць паглядзець некаторыя выдатныя мясціны Літвы і Латвіі, пазнаёміцца з цікавымі супляменнікамі.

Па запрашэнні беларускіх дзяржаўных арганізацый наш Вячаслаў Баровіч удзельнічаў у семінары “Фарміраванне іміджу Беларусі ў СМІ суайчынінаў за мяжой”. Значыць, і наша газета “Весткі з Беларусі” ўжо мае пэўную вагу.

А ў круглым сталі ў Міністэрстве замежных спраў Беларусі, калі абмяркоўваўся закон “Аб беларусах замежжа”, удзельнічаў Алег Гур’еў — ён намеснік старасты абшчыны, заслужаны юрыст Украіны, кіраўнік грамадскай прыёмнай прававой абароны нашай

арганізацыі.

У 2012-м абшчына ўрачыста адзначыла 20-я ўгодкі: мы ж “вядзем радавод” ад 1992-га. Віншаванні, узнагароды актывісты атрымалі ад Пасла Беларусі ва Украіне Валянціна Вялічка — праз Ганаровага консула Ігара Драцяка.

Прызнаннем заслуг абшчыны, вялікім гонарам для ўсіх нас стала прапанова Міністра культуры Беларусі: выступіць мне ад імя беларусаў Украіны з дакладам на Міжнароднай канферэнцыі “Міжэтнічны дыялог і міжэтнічны ўзаемаадносінны на тэрыторыі СНД”. Я гаварыў, як наша суполка на Львоўшчыне дапамагае беларусам зберагаць нацыянальную ідэнтычнасць, прэзентуе ва Украіне беларускую культуру. Расказаў пра арганізацыю і склад абшчыны, пра кантакты з мясцовымі органамі ўлады, з іншымі этнасуполкамі. Распавёў, як Пасольства і Консульства Беларусі супрацоўнічаюць з намі, дапамагаюць падтрымліваць рознабаковыя сувязі з этнічнай радзімай і прывёў прыклады. Падзякаваў кіраўніцтву Беларусі за клопат пра ветэранаў вайны і працы, пра нашых дзяцей. Шмат ганаровых грамад, каштоўных падарункаў і прэміяў атрымалі актывісты абшчыны. Я ж, як стараста, за актыўную грамадскую працу быў ушана-

ваны Мітрапалітам Кіеўскім і ўсяе Украіны ардэнамі “Святога роўнаапостальнага князя Уладзіміра” і “Глы Муромаца”. Я падкрэсліў: такой увагі з боку сваёй этнічнай Радзімы не мела і не мае ніводная іншая нацыянальная суполка Львоўшчыны. Слова былі сустрэты апладысмантамі. З улікам таго, што на канферэнцыі былі розныя міністры і іх намеснікі, я выказаў просьбу: матэрыяльна, фінансава дапамагчы беларускім няздольным школам у краінах СНД. Паспрыяць таму, каб была там трансляцыя беларускіх тэлепраграм, каб сістэмна выходзілі ў Беларусі гістарычна-этнаграфічныя кнігі — напрыклад, “Беларусы Львоўшчыны”, “Беларусы Крыма” і гэтак далей.

2013 год. Маштабная падзея для абшчыны — гасцёванне ў Львове 8-11 лістапада беларускай дэлегацыі: 45 чалавек. Гэта прадстаўнікі 15 нацыянальнасцяў, якія жывуць у Беларусі. Былі дзелавыя і творчыя сустрэчы з этнасуполкамі Львоўшчыны і абмен досведам працы. Прайшла сустрэча з губернатарам, іншымі адказнымі асобамі вобласці, было знаёмства з горадам і яго славуцасямі. Госці паказалі свае канцэртныя праграмы, прайшоў круглы стол для кіраўніцтва этнасуполак горада і вобласці. Кіраўніцтва Львоўскай аблас-

ной адміністрацыі ладзіла ўрачысты прыём у гонар гасцей, ім уручылі памяtnыя сувеніры і падарункі. Вялікую дапамогу суполцы ў правядзенні ўнікальнага 3-дзённага мерапрыемства аказала Пасольства Беларусі ва Украіне, Ганаровы консул Беларусі ў Львове.

2014 год. Ён пачаўся ў складанай для Украіны ўнутрыпалітычнай і міжнароднай абстаноўцы. Адміністрацыя вобласці і прадстаўнікі Цэнтра правялі сустрэчы з кіраўнікамі нацыянальных абшчын горада і вобласці. З улікам абставінаў дзейнічала і наша суполка. Па ініцыятыве прадстаўнікоў Еўрасаюза і Прадстаўніцтва ААН ва Украіне члены савета абшчыны мелі чатыры сустрэчы з іх упаўнаважанымі, гутарылі з імі па пытаннях бягучых падзей, пра дзейнасць нашай суполкі. У верасні я ўдзельнічаў у пасяджэнні Кансультаўнага савета па справах беларусаў замежжа ў Мінску. Гаварылі, у прыватнасці, аб тым, як паўплывае на жыццё дзяспары новы закон “Аб беларусах замежжа”, і што куратарам Кансультаўнага савета паводле яго стала Міністэрства замежных спраў Беларусі.

Узорна і паказальна прайшоў у тым жа дні другі Фэст мастацтваў беларусаў свету. Госці знаёміліся з Мінскам і яго славуцасямі, выступалі на розных канцэртах. Працавалі фотавыстава “Мы — беларусы”, выстава дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, ладзіліся творчыя сустрэчы. Быў вялікі гала-канцэрт у Беларускай дзяржфілармоніі, дзе выступалі салісты і мастацкія гурты беларусаў з розных краін. Усе ўдзельнікі фэсту атрымалі памяtnыя падарункі.

Чым жыве наша абшчына цяпер? Мы завяршаем збор і падрыхтоўку гістарычна-этнаграфічных матэрыялаў для выдання кнігі “Беларусы Львоўшчыны”. Рытуемся правесці справядліва-выбарчы сход, абраць новае кіраўніцтва абшчыны. Дарэчы, усяго за 15 гадоў мы правялі 48 агульных сходаў і 18 пасяджэнняў савета абшчыны.

Іназаканчэнне. Актывісты Беларускай абшчыны Львоўскай вобласці адкрыты для супрацоўніцтва з іншымі беларускімі суполкамі, гатовы падзяліцца сваім вялікім досведам працы. Спадзяюся, нешта карыснае нашы супляменнікі возьмуць для сябе і з гэтых нататак.

Сяргей Кулікоў, стараста Беларускай абшчыны Львоўскай вобласці

СВОЙ ШЛЯХ

Талент родам з Поразава

Яўген Паплаўскі пачаў узыходжанне ў свет музыкі з прыгожага мястэчка на Гродзеншчыне

Іван Ждановіч

Паэты ў глыбінцы нараджаюцца, пэўна, часцей, чым кампазітары. Прынамсі, так у Беларусі. Не кожнае мястэчка можа ганарыцца сваім кампазітарам, музыка якога гучыць не толькі ў Беларусі ды суседніх Польшчы Расіі, Літве, Украіне, але і ў Германіі, Нідэрландах, Даніі, Італіі, Іспаніі, Чэхіі... І ў Аргенціне, Бразіліі, ЗША. Для твораў ураджэнца Поразава Яўгена Паплаўскага, здаецца, ужо няма аніякіх дзяржаўных межаў.

Вучань Ігара Лучанка, Дзмітрыя Смольскага — у іх пераймаў досвед у Беларускай дзяржкансерваторыі — імкліва выйшаў на “музычную арбіту”, быў прыняты ў кампазітарскую эліту Еўропы. “Стажыраваўся ў Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі пад кіраўніцтвам Сяргея Сланімскага, браў удзел у майстар класах кампазітара Тона дэ Леува,” — чытаем у праграмцы нядаўняй

імпрэзы. Аўтарскі канцэрт Яўгена Паплаўскага “Сінявокая ноч” у Беларускай дзяржфілармоніі прысвячаўся 30-м угодкам творчай дзейнасці кампазітара. Цалкам вакальную праграму выконвалі спевакі знакамітай Харавой капэлы імя Рыгора Шырмы. Гучалі творы-распевы на рэлігійныя матывы, была прэм’ера цыкла “Сінявокая ноч” на словы Максіма Багдановіча. Упершыню выконваўся ў Беларусі цыкл “Поэмы” на вершы Уладзіміра Жылкі і Ларысы Геніюш. Дарэчы, цыкл напісаны ў 2013 годзе па замове Кракаўскага аддзялення Саюза кампазітараў Польшчы і прысвечаны Ежы Станкевічу.

Яшчэ адзін зварот кампазітара да спадчыны класікаў — гэта канцэрт для хору “Мой ціхі дом” (1987) на словы Ларысы Геніюш, Янкі Купалы і Якуба Коласа. І ён — прысвечаны, дарэчы, бацьку кампазітара Уладзіміру Казіміравічу Паплаўскаму — таксама гучаў у другім аддзяленні.

ГРОДЗЕНСКАЯ ПРАДА

Кампазітар Яўген Паплаўскі ў бацькоўскім доме

Што пра музыку раскажам? Яе трэба слухаць... Творы Яўгена Паплаўскага ёсць у інтэрнэце. Вядучая канцэрта Наталля Іанул нагадала і пра іншую працу кампазітара. Ён шукае беларускія музычныя творы мінулых часоў: плённа працаваў у архівах бібліятэк Лондана, Кракава, Варшавы, Познані, Гданьска і Санкт-Пецярбурга. І нашым супляменнікам з Польшчы і Расіі, якія цікавяцца гісторыяй беларускага музычнага

мастацтва, варта мець гэта на ўвазе. У 2008-м сумесна з Расійскай Нацыянальнай бібліятэкай і Польскім інстытутам у Санкт-Пецярбурзе ён заснаваў серыю “Музычная спадчына Рэчы Паспалітай з Расійскай Нацыянальнай бібліятэкі”. Выдадзена 12 шыткіў серыі. Адна з прэзентацый (чэрвень 2011-га) каштоўных знаходак праходзіла ў польскім Кракаве, у Інстытуце музыказнаўства Ягелонскага ўніверсітэта.

ТВОРЧАЕ КРЭДА

Жаночае шчасце

Іван Іванаў

Пра сучасную жаночую прозу, паэзію, пра жыццё творчых людзей ва ўмовах вялікага горада гаварылі ў Нацыянальнай бібліятэцы пісьменніцы Наталля Батракова і Тамара Лісіцкая

Не сакрэт: увага грамадскасці да жыцця жанчын, іх творчасці ўзрастае на пачатку вясны. Да Дня жанчын і ладзіцца шэраг “жаночых” імпрэз, адной з якіх стала творчая сустрэча з вядомымі беларускімі пісьменніцамі Наталляй Батраковай і Тамарай Лісіцкай у галерэі “Лабірынт” Нацыянальнай бібліятэкі. Першая — аўтарка раманаў, якія выходзяць невялікімі тыражамі і чытаюцца ў розных краінах. Пісьменніца добра ведае і глыбока адчувае жаночую душу. Гераніі, народжаныя творчай фантазіяй Наталлі, маюць папулярнасць у Беларусі, кнігі яе добра прадаюцца і ў замежжы.

Цікава рэалізуе таленты і Тамара Лісіцкая: тэлерэжысёр, сцэнарыст, тэле- і радыёвядучая, пісьменніца, ілюстратар. Чытачам яна цяпер вядомая як аўтарка кніг “Идиотка”, “Тихий центр”, “Кавалер и дамы”, “Почелуй аиста”. Назва апошняй можа выклікаць іранічныя заўвагі, ды што паробіш: фантазія ў жанчын бязмежная... На імпрэзе пісьменніца прэзентавала зборнік вершаў “Богиня, или Плач домохозяйки”. У велізарнай прасторы паміж Небам і Зямлёй жыць, кахаюць, шукаюць сваё шчасце яе лірычныя гераніі. Свае творы пісьменніца прысвячае жанчынам.

СПАДЧЫНА

Канцлер з душою паэта

Іван Іванаў

У Нацыянальнай бібліятэцы прайшла прэзентацыя ўнікальнай кнігі Іяхіма Літавора Храптовіча “Аб прыродным праве”

Даследчыкі пішуць пра яго: неардынарная асоба, выдатны дзяржаўны і грамадскі дзеяч. Ён зрабіў велізарны ўклад у развіццё асветніцтва і культуры на нашых землях. А ў гісторыю граф Храптовіч увайшоў як міністр замежных спраў, апошні канцлер Вялікага Княства Літоўскага. Ён жа — уладальнік знакамітай бібліятэкі ў Шчорсах (цяпер Навагрудскі раён), у якой, дарэчы, у розныя гады працавалі гісторык Іяхім Лявель, паэт Адам Міцкевіч, паэт і перакладчык Уладзіслаў Сыракомля ды іншыя вядомыя асобы.

Апошняму канцлеру ВКЛ, які да таго ж быў філосафам, публіцыстам, паэтам і перакладчыкам, была прысвечана віртуальная выстава “Асветнік і рэфарматар”, створаная ў 2012-м (да двухсотых угодкаў ягонага сыходу ў Вечнасць) у

адзеле рэдкіх кніг і рукапісаў Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Прадстаўлены ён быў і як заўзяты бібліяфіл. Варта нагадаць: кнігі ў тую пару каштавалі дорага, але граф мог сабе дазволіць такое вытанчанае захапленне. Бо род графоў Храптовічаў быў адным з самых уплывовых і старажытных на Беларусі. Цікава, што граф склаў для сыноў памятку пра свой радавод, давеўшы яго да 1795 года. Ёсць там і жыццёпіс самога Іяхіма Храптовіча. У віртуальнай экспазіцыі прадстаўлена і аўтабіяграфія апошняга канцлера ВКЛ, апублікаваная ў 1858 годзе.

Унікальныя весткі пра графа і малавядомы твор будучага канцлера можна знайсці ў тэксце Адама Мальдзіса “Канцлер Храптовіч вяртаецца ў Шчорсы” (“Советская Белоруссия”, 30 студзеня 2015 г.). Аўтар, дарэчы, сам і знайшоў тэкст, пісаны па-беларуску, у бібліятэцы старажытнага Курніскага замка — гэта, удакладняе ён, каля Познані. Між

тым нарадзіўся знакаміты наш зямляк у 1729 годзе, паводле звестак з адной старой польскай энцыклапедыі, у Наваградскім ваяводства — цяпер гэта тэрыторыя Баранавіцкага раёна на Брэстчыне. Згадваецца і канкрэтнае месца: вёска і фальварак Ясянец, што над рэчкаю Сервеч, пры дарозе з Гарадзішча ў Тутанавічы. Апошняя паселішча, дарэчы, не чужым было і для Адама Міцкевіча: там нарадзілася і жыла ягоная муза Марыя Верашчака. І пачыналася дзяржаўная дзейнасць Іяхіма Храптовіча ў тых мясцінах: з пасады стольніка Наваградскага павета.

Вось як высока ацэньваў знакамітага ліцьвіна — так сябе Храптовіч называў — славетны пісьменнік Юзаф Ігнацы Крашэўскі: “...Нават непрыяцелі не маглі адмовіць яму ў пашане і прызнанні справядлівасці яго характару. Ён быў гарачым патрыётам свайго краю, выключна чыстым, бескарыслывым, бездакорным... Як мог, пазбягаў ён двара, ухіляўся ад публічных спраў, але вымушаны быў пры-

маць у іх удзел, у сваіх учынках заўсёды кіраваўся сумленнем. Недахопамі Храптовіча былі празмерная сціпласць і нясмеласць, брак энергіі і волі...” Аднак у іншых друкаваных крыніцах даследчыкі, наадварот, знаходзяць весткі пра энергічнасць графа, пра яго прапанову стварыць у ВКЛ Адукацыйную камісію. Яна ж, па сутнасці, стала першым у Еўропе Міністэрствам адукацыі. Шмат сродкаў, але таксама і душы ўклаў граф Храптовіч у будаўніцтва палацава-паркавага ансамбля ў Шчорсах, што распачалося напрыканцы XVIII стагоддзя. Каля палаца быў вялікі парк з сістэмай штучных азёр. Гэты ансамбль уражваў сучаснікаў, рэзідэнцыю графа наведваў кароль Станіслаў Аўгуст.

А яшчэ граф Храптовіч быў дбайным гаспадаром, які выкарыстоўваў самыя эфектыўныя тэхналогіі ў земляробстве, жывёлагадоўлі, бортніцтве і агародніцтве. У Шчорсах, дарэчы, амаль на сто гадоў раней за рэформу на дзяржаўным узроўні было фактычна адменена прыгон-

Жывапісны партрэт Іяхіма Літавора Храптовіча

нае права.

Прэзентацыю кнігі Іяхіма Літавора Храптовіча “Аб прыродным праве” ладзілі Нацыянальная бібліятэка Беларусі і Пасольства Літвы ў нашай краіне. Нагода важная: 285 гадоў з дня нараджэння аўтара. Грунтоўнае выданне, якое ўжо выклікала вялікую цікавасць сярод гісторыкаў, падрыхтавана на трох мовах: літоўскай, польскай і беларускай. Аўтар уводзінаў

— польскі гісторык Кшыштаф Трацкі — прадстаўляе працу Іяхіма Храптовіча як своеасаблівы запавет апошняга канцлера ВКЛ нашчадкам, каштоўны досвед яго жыцця. Нацыянальная бібліятэка зрабіла і выставу-прагляд выданняў пра жыццё Іяхіма Храптовіча, яго знакамітую бібліятэку. Дэманстраваліся кампакт-дysкі “Бібліятэка Храптовічаў”, падрыхтаваныя ў НББ у 2009 годзе.